

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
PLANUOJAMOS ŪKINĖS VEIKLOS POVEIKIO APLINKAI VERTINIMO ĮSTATYMO
NR. I-1495 2 PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO**

AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos miškingumas – 33,7 proc., ateityje jį numatoma padidinti iki 35–38 proc. visos šalies teritorijos, kasmet įveisiant miškų mažiausiai 8 tūkst. ha plote. Šie šalies miškingumo didinimo tikslai numatyti įvairiuose LR Seimo ir Vyriausybės patvirtintuose ir naujai rengiamuose strateginiuose dokumentuose: Lietuvos Respublikos teritorijos bendrajame plane, patvirtintame Lietuvos Respublikos Seimo 2002 m. spalio 29 d. nutarimu „Dėl Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano“ ir Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. birželio 4 d. nutarimu Nr. XIII-3021 patvirtintuose Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano valstybės teritorijos erdvinio vystymo kryptių ir teritorijos naudojimo funkcinuose prioritetuose, Nacionalinėje darnaus vystymosi strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. rugsėjo 11 d. nutarimu Nr. 1160 „Dėl Nacionalinės darnaus vystymosi strategijos patvirtinimo ir įgyvendinimo“, Nacionalinėje aplinkos apsaugos strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2015 m. balandžio 16 d. nutarimu Nr. XII-1626 „Dėl Nacionalinės aplinkos apsaugos strategijos patvirtinimo“, Nacionalinėje klimato kaitos valdymo politikos strategijoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. lapkričio 6 d. nutarimu Nr. XI-2375 „Dėl Nacionalinės klimato kaitos valdymo politikos strategijos patvirtinimo“, Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programoje, patvirtintoje Lietuvos Respublikos Seimo 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, Europos Komisijai pateiktame Lietuvos Respublikos nacionaliniame energetikos ir klimato kaitos veiksmų plane 2021–2030 m. ir kt.

Nepaisant minėtuose strateginiuose dokumentuose numatytų įgyvendinti šalies miškingumo didinimo tikslų ir priemonių, pastarąjį dešimtmetį šalies miškų plotai didėja lėtai – valstybinių miškų valdytojai ir privačių žemių savininkai kasmet įveisia tik apie 1000 ha naujų miškų, iš jų privačioje žemėje – apie 400–500 ha, todėl užsibrėžti tikslai lieka neįvykdyti. Valstybinių miškų valdytojams trūkstant laisvos valstybinės žemės fondo žemės miškams veisti, miškų plėtrą privačioje žemėje stabdo dideli miškų veisimo apribojimai dėl žemės našumo ir saugomų teritorijų plėtos. Nors veisiant mišką privačioje žemėje ir skiriamas pakankamas finansavimas pagal Lietuvos kaimo plėtros 2014–2020 metų programos priemonės „Investicijos į miško plotų plėtrą ir miškų gyvybingumo gerinimą“ veiklos sritį „Miško veisimas“ (kompensuojamos ne tik miško įveisimo, bet ir 12 metų miško priežiūros, ugdymo ir apsaugos išmokos, kurios pastaraisiais metais dar padidintos 10–30 proc.), tačiau didžiulė biurokratinė ir finansinė našta, įvairūs apribojimai, siekiant gauti leidimą įveisti mišką ne miško žemėje ir įvairiuose įstatymuose įteisinta prievolė rengti projektus, dokumentus, kuriems rengti tenka samdyti specialistus ir kurių rengimo kaštai nekompensuojami minėtomis išmokomis, neskatina privačių žemių savininkų veisti miško ir stabdo šalies miškingumo didėjimą, pažeidžia žemės savininko teisę gauti leidimą miškui veisti „vieno langelio“ principu. Net ir gavęs leidimą veisti mišką ir jį įveisęs, privataus žemės savininkas, keisdamas žemės naudmenų sudėtį Nekilnojamojo turto kadastrė, papildomai turi atlikti kadastrinius matavimus, o keisdamas pagrindinę žemės naudojimo paskirtį, – rengti specialiojo planavimo dokumentą – kaimo plėtros žemėtvarkos projektą miškui įveisti, jeigu įveistas miškas nepatenka į prioritetinius miškams veisti numatytus plotus savivaldybių teritorijų miškų išdėstymo žemėtvarkos schemose, kurių sprendiniai pasenę ir neatitinka dabartinių šalies strateginių tikslų (rengtos 2000–2005 m.).

Įstatymo projekto tikslas – mažinti administracinę ir finansinę naštą privataus žemės

savininkams, siekiantiems prisidėti prie šalies ir Europos strateginių uždavinių vykdymo.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorius – Lietuvos Respublikos Seimo narys Justinas Urbonavičius.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu miškų veisimo procesą reguliuoja 3 pagrindiniai įstatymai: Lietuvos Respublikos žemės įstatymas, Lietuvos Respublikos planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas, Lietuvos Respublikos miškų įstatymas ir kiti, su miško įveisimu susiję įstatymai (Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymas, Lietuvos Respublikos žemės ūkio paskirties žemės įsigijimo įstatymas ir kt.).

Daugiausiai problemų dėl teisinio reguliavimo siekiant gauti leidimą miškui veisti ne miško žemėje kyla dėl *nesuderintų Žemės įstatymo ir Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo* nuostatų: juose numatytos procedūros dvigubina ar net trigubina biurokratinę naštą ir išlaidas norintiems gauti leidimą veisti mišką.

Žemės įstatymo 37 straipsnio 5 dalyje ir 39 straipsnio 4 dalies 7 punkte nurodyta, kad sodinant mišką rengiami kaimo plėtros žemėtvarkos projektai, siekiant kompleksiskai suplanuoti žemės naudmenų sudėties pakeitimą ir žemės ūkio alternatyviosios veiklos subjektų žemės valdas.

Miško įveisimo ne miško žemėje taisyklėse, patvirtintose Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. kovo 29 d. įsakymu Nr. 3D-130/D1-144 „Dėl miško įveisimo ne miško žemėje“ (toliau – Miško įveisimo ne miško žemėje taisyklės), vadovaujantis minėtomis Žemės įstatymo ir Miškų įstatymo 15 straipsnio nuostatomis, nustatyta kokiais kriterijais remiantis mišką ne miško žemėje veisti galima arba draudžiama. Jose taip pat nustatyti atvejai, kada leidimas išduodamas nerengiant papildomų dokumentų, teritoriniam žemėtvarkos skyriui „vieno langelio“ principu miško veisimą suderinus su saugomos teritorijos direkcija (kai plotas patenka į saugomą teritoriją arba jame yra gamtinių vertybių) ir savivaldybe (kai plotas įtrauktas į melioruotos žemės apskaitą) ir kada reikia rengti kaimo plėtros projektus miškui įveisti (kai miškas veisiamas derlingoje ir apleistoje žemėje). Vadovaujantis Miško įveisimo ne miško žemėje taisyklių nuostatomis, papildomų dokumentų rengimas veisiant mišką ne miško žemėje, susijęs tik su kai kuriais atvejais ir žemės naudmenų derlingumu ir plote esančiomis melioracijos sistemomis ir įrenginiais.

Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatyme numatyta atrankos veisiamo miško poveikiui aplinkai vertinti procedūra (toliau – atranka poveikiui vertinti) privaloma visais be išimties atvejais, kai miškas veisiamas didesniame kaip 1 ha plote, įskaitant ir tuos atvejus, kai vadovaujantis Miško įveisimo ne miško žemėje taisyklių reikalavimais kaimo plėtros žemėtvarkos projekto rengti neprivaloma, išskyrus atvejus, kai plotas, kuriame numatyta veisti mišką, patenka į prioritetinį plotą savivaldybės teritorijos miškų išdėstymo schemoje. Tačiau, kaip jau minėta, šių schemų sprendiniai neatitinka šiandienos realijų dėl saugomų teritorijų plėtros, naudingųjų iškasenų ir kitų teritorijų planavimo dokumentų sprendinių. Nepaisant būtinės atlikti atrankos poveikiui vertinti, papildomai, pagal šio įstatymo 7 straipsnio 3 dalies reikalavimus, kai mišką veisti planuojama „Natura 2000“ teritorijoje ar šios teritorijos artimoje aplinkoje, planuojamos ūkinės veiklos (miško veisimo) organizatorius (užsakovas) *prieš pradėdamas rengti atrankos informaciją ar jos rengimo metu turi parengti informaciją ir kreiptis į saugomų teritorijų instituciją dėl planuojamos ūkinės veiklos įgyvendinimo poveikio reikšmingumo šioms teritorijoms nustatymo*.

Atkreiptinas dėmesys į visų šių pagal minėtus įstatymus būtinų rengti dokumentų rengimo trukmę ir išlaidas: kaimo plėtros žemėtvarkos projektų rengimo trukmė – apie 6 mėn., kaina – apie 1000 Eur; atrankos veisiamo miško poveikiui aplinkai vertinti ir reikšmingumo „Natura 2000“ ar jai

artimai teritorijai išvadai gauti dokumentus rengia atitinkamos srities specialistai, jų rengimo trukmė – atrankai apie 3 mėn., reikšmingumui – 3 dienos, kaina – atitinkamai apie 800 Eur ir 100 Eur. Visas išlaidas apmoka žemės savininkas.

Todėl norint įveisti mišką, pavyzdžiui, derlingame, nors ir apleistame žemės sklype, kuris ribojasi su „Natura 2000“ teritorija, skirtingų įstatymų reikalavimais sudaromos prielaidos tam pačiam plotui rengti kelis dokumentus – kaimo plėtros žemėtvarkos projektą, atlikti atranką veisiamo miško poveikiui aplinkai vertinti, gauti įveisiamo miško poveikio aplinkai reikšmingumo išvadą iš saugomos teritorijos direkcijos, žemės savininkui patiriant visas anksčiau minėtas finansines išlaidas ir laiko nuostolius, susijusius su šių dokumentų parengimu.

Atkreiptinas dėmesys, kad Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas, įgyvendina 2011 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos [2011/92/ES](#) dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL 2012 L 26, p. 1) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2014 m. balandžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva [2014/52/ES](#) (OL 2014 L 124, p. 1) nuostatas. Šios direktyvos 1 straipsnio 4 dalyje nustatyta, kad **„ši direktyva netaikoma projektams, kurių detalės priimamos konkrečiais nacionaliniais teisės aktais, nes šios direktyvos tikslai, įskaitant dėl informacijos pateikimo, yra įgyvendinami per įstatymų leidybos procesą.“**

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Atsižvelgiant į tai, kad Miško įveisimo ne miško žemėje taisyklėse jau nustatyti apribojimai ir leidimų miškui veisti ne miško žemėje išdavimo tvarka užtikrina pakankamą gamtos, kultūros ir kitų vertybių apsaugą nuo veisiamo miško neigiamo poveikio, teigiami rezultatai priėmus šį Įstatymo projektą laukiami ***siekiant palengvinti žemės savininkų administracinę ir finansinę naštą vykdant svarbius ne tik šaliai, bet ir Europai svarbius strateginius uždavinius, susijusius su klimato kaitos poveikio mažinimu, aplinkos kokybe ir gamtinių išteklių gausinimu, taip pat užtikrinantys svarbios šaliai medienos, biokuro žaliavos tiekimą, naujų darbo vietų sukūrimą ir kt..***

Įstatymo projektu siūloma:

1. atranką dėl planuojamos ūkinės veiklos (miško veisimo) poveikio aplinkai vertinimo vykdyti tik didesniuose kaip 10 ha plotuose: miško veisimas, skirtingai nei kita ūkinė veikla, duoda teigiamą naudą, atkreipiant dėmesį į tai, kad kitų vertybių (gamtinių, kultūrinių) apsauga užtikrinama per Miško įveisimo ne miško žemėje taisyklėse nustatytą leidimų miškui veisti tvarką (Įstatymo 2 priedo 1.7 punkto pakeitimas);
2. atitinkamai koreguoti Įstatymo 2 priedo 1.6 papunktį, pripažįstant netekusiu galios 1.6.2 papunktį, neišskiriant miško veisimo veiklos, nes 1.6.3 papunktyje pateikta nuoroda į visas Įstatymo 2 priede nurodytas veiklas.

Atkreiptinas dėmesys, kad:

1. savivaldybių teritorijų miškų išdėstymo schemų, rengtų 2000-2005 m. sprendiniai, neatitinka šių dienų šalies strateginių tikslų, kitų teritorijų planavimo dokumentų sprendinių, jos nebuvo susietos su konkrečiais kadastriniais žemės sklypais ir dėl to kildavo nemažai problemų.
2. Priėmus Įstatymo projektą, „Natura 2000“ teritorijų apsaugą nuo neigiamo iki 10 ha veisiamo miško ploto poveikio užtikrins Miško įveisimo ne miško žemėje taisyklių 11¹ punktas, jei reikės, jį papildant priėmus Įstatymo nuostatas: „11¹. Jei žemės sklypas, kuriame pageidaujama įveisti mišką, yra šių taisyklių 3.4, 3.7 ir 3.8 papunkčiuose nurodytose teritorijose, Žemėtvarkos skyrius per 5 dienas kreipiasi į saugomos teritorijos direkciją išvados, ar galima įveisti mišką saugomoje teritorijoje,

vadovaudamasis Valstybės įsteigtų saugomų teritorijų, neturinčių direkčių, ir Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų, nepatenkančių į valstybinius parkus, rezervatus ar biosferos rezervatą, priskyrimo saugomų teritorijų direkcijoms sąrašą, patvirtintu Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2016 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr. V-91 „Dėl valstybės įsteigtų saugomų teritorijų, neturinčių direkčių, ir Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijų, nepatenkančių į valstybinius parkus, rezervatus ar biosferos rezervatą, priskyrimo saugomų teritorijų direkcijoms“. Saugomos teritorijos direkcija prašymą išnagrinėja per 15 dienų ir išvada teikia vadovaudamasi Valstybinės saugomų teritorijų tarnybos prie Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka. Žemėtvarkos skyrius leidimą turi išduoti arba informuoti apie atsisakymą jį išduoti ne vėliau kaip per 30 dienų nuo prašymo pateikimo.“

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus įstatymą, bus išspręstos šio aiškinamojo rašto 1 punkte nurodytos problemos. Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti įstatymai įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimti įstatymai tiesioginės įtakos verslo sąlygoms ir verslo plėtrai neturės, tačiau ateityje užtikrins miškų ūkio plėtrą ir aprūpins medienos pramonę žaliava.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymo projektas ne tik neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams, bet ir paspartintų šių dokumentų įgyvendinimą.

9. Įstatymo projekto inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios.

Priėmus įstatymo projektą, nereikės priimti naujų teisės aktų arba pakeisti galiojančius teisės aktus.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekte sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka

Įstatymo projektas parengtas laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų ir atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymo projekte naujų sąvokų nepateikiama, galiojančios sąvokos nekeičiamos.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymo projektas atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Įstatymo projektu siūlomiems pakeitimams įgyvendinti naujų teisės aktų priimti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektu priėmus siūlomą pakeitimą, jam įgyvendinti papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų nereikės. Sumažinus administracinę naštą privačios žemės savininkams, bus sutaupytos ne tik valstybės biudžeto lėšos, skirtos veisiamo miško poveikio aplinkai atrankos procedūrai atlikti, bet ir pačių privačios žemės savininkų lėšos, kurias jie galės panaudoti racionaliau – įveisto miško apsaugai ir priežiūrai.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia įstatymo projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kurių reikia jam įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną „Eurovoc“, yra „miškas“, „miškų ūkis“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.